

Un home del camp

Eugeni Pertegaz, president de la Unió de Llauradors

«Sempre he lluitat per un sindicat del camp»

/ Jordi Vicent

Eugeni Pertegaz, president de la Unió de Llauradors i Ramaders del País Valencià, cal anar-lo a buscar al camp. A un camp menut que té darrere de la seua casa a Bétera, en el qual mata l'oci fent allò que sempre ha fet: treballar.

Vicent PARTAL

llar. Eugeni Pertegaz, llaurador des dels tretze anys, és un home que creu profundament en el camp, en la gent que el treballa. «La meua il·lusió de tota la vida ha estat la necessitat d'un sindicat independent de camperols, que defensara allò que només nosaltres mateixos podíem defensar.»

Entrant en la seua casa, amb la veu d'aquell qui ho explica per primera vegada, comença a parlar dels problemes del camp: «Hi ha molta gent que creu que pertany a la classe patronal perquè tenen unes poques terres, i no comprenen que són uns tristos jornalers; jo sempre els pregunte: ¿si, la terra que teniu, l'arrendàreu, podríeu viure? ¿veritat que no? Aleshores, viviu només del treball.»

«Jo crec, de fa molts anys, que hi ha una ratlla, una ratlla de debò, que ens divideix entre aquells qui necessiten millorar la seua situació econòmica i els qui no volen que eixa situació millore.» Paraules potser sorprenents en un home dirigent d'un sindicat que té una certa reputació de prudent.

Pregunta.-¿Vosté creu que, efectivament, la Unió és un sindicat prudent?

Resposta.-Massa. És massa prudent. I ho és perquè la mateixa independència política que té el fa ser molt prudent. Durant els governs de la UCD, el Partit Socialista ens prestava suport completament i arribarem a creure que, quan arribara al govern, seríem tan amics com abans. Siga pel que siga, això no ha estat així, però nosaltres encara esperem que comprendran el paper que la Unió juga en el camp i que rectificaran la seua actitud contrària. Això ens fa mostrar-nos prudents. A pesar que són, precisament, els militants

«Cal entrar al Mercat Comú com es puga»

Jordi Vicent

de base del PSOE que treballen dins la Unió els qui menys ho serien, crec que perquè són els qui més confiança tenien en el seu partit.

Quan vérem que el programa electoral del PSOE era un calc, calc literal, del de la COAG, això ens féu concebre esperances que hi hauria més comprensió, més diàleg, amb la nova administració. I potser per això no volem atacar encara el govern del PSOE, ni el Consell com a tals, sinó només la política del Ministeri d'Agricultura, pels aspectes que lesionen els nostres interessos. I, encara així, el Consell ha tingut reaccions molt violentes contra nosaltres; per exemple, hi ha unes declaracions de Lerma on afirma que no ens hàviem mogut gens contra la dreta i, en canvi, ara sí. Això només demostra o que té molt mala memòria o que no s'ha preocupat mai dels problemes del camp.

P.-¿Com veu vosté, mirant cap arrere, l'experiència d'aquests anys de funcionament de la Unió?

R.-En els primers moments era molt fàcil replegar la gent del camp, perquè només veien un sindicat del camp que pretenia resoldre els seus interessos d'una manera directa. Però, com que no n'hi havia precedents, no comprengueren que això no era cosa ni d'un dia ni d'un mes, ni tan sols només de quaranta anys. En conseqüència, es desanimaren i se n'anaren a casa. També és cert que hi hagué un poc d'inexperiència per part dels sindicalistes, que aleshores parlaven de coses que avui també saben que no es poden resoldre en quinze dies.

P.-¿La convivència al si del sindicat entre llauradors i ramaders no provoca cap tensió?

R.-No, no. En la Unió, els ramaders són prop dels dos milers. És cert que avui, amb la mecanització de la ramaderia, amb la industrialització, aquesta s'ha deslligat del camp, i, de fet, avui són pocs els llauradors que tenen encara ramat; per contra, els

ramaders sí que segueixen lligats a la terra.

P.-I la relació entre els sindicats camperols i els sindicats obrers, ¿com la veu vosté?

R.-En aquest camp no s'ha treballat com s'hauria d'haver treballat, perquè, indubtablement, es necessita una gran acostament que resoldria molts problemes, per exemple les relacions de producció explotada i consum explotat; si hi havia una aproximació entre els sindicats obrers i els sindicats camperols, es podria resoldre amb la creació de cooperatives de producció i de consum en contacte directe, sense intermediaris. Per a mi, aquesta és una gran necessitat i jo sóc un entusiasta del cooperativisme.

P.-¿Com veu el problema de l'entrada al Mercat Comú?

R.-Jo sóc partidari d'entrar-hi per una raó, perquè no tenim més remei. Hem d'entrar-hi com siga, i si és per la porta xicoteta, per la xicoteta. Però hem d'entendre que allà

també hi ha uns pobles que tenen problemes amb els seus governs i que també ells entren ací. És precís que la nostra entrada els perjudique i és normal que se'n defensin.

També crec que no hem de pensar que tot és entrar i prou; els deu anys que ens demanen, potser, inclús, seran pocs. Ells tenen molta por a l'anarquia del nostre camp, i això és lògic, si no tenim cap òrgan per a controlar la qualitat, per a classificar, comercialitzar. ¡Si no tenim res fet! Nosaltres ho estem reclamant de fa anys, però ningú no ens ha fet cas, i ara volen que ens deixen entrar-hi sense més.

Si Anglaterra, que sempre ha tingut millors relacions amb la resta d'Europa que nosaltres, a la primera temptativa no pogué entrar-hi i a la segona han passat per un tamís de deu anys, ¿com volem entrar-hi nosaltres per les bones? Cal causar els mínims perjudicis ací i allà. Això cau pel pes.

P.-Un dels trets que identifica públicament la Unió és el seu nacionalisme. ¿Com veu el president del sindicat aquesta qüestió?

R.-La gent del camp, en brut, potser és la més nacionalista del país, perquè és la que més ha patit els cops de les lleis i les postures del govern central, però és un nacionalisme sense cultivar. Per exemple, cal fer comprendre als llauradors del País Valencià que la nostra agricultura és diferent a la de la resta de l'estat, i que té uns plantejaments que és precís que xoquen amb els d'ells. Caldria fer-los veure que aquesta diferència és el gran secret que explica per què sempre l'agricultura valenciana ha estat arraconada a un costat i explotada. Potser aleshores aquest

nacionalisme encobert podria concretar-se.

Dins de la Unió hi ha molts homes que, per la seua capacitat intel·lectual, estan totalment identificats amb el moviment nacionalista, però encara hi ha un sector gran que no acaba d'entendre bé que és dins del mateix País Valencià on poden resoldre els problemes econòmics que tenen.

P.-¿I vosté, se sent nacionalista?

R.-Home, jo sóc nacionalista, sóc valencianista, però no en un grau superlatiu, perquè crec que un dels defectes del nacionalisme és que no és suficientment internacionalista. En el món actual, cal integrar el nacionalisme en moviments de tipus internacionalista, i, a l'inrevés, l'internacionalisme faria

bé d'agrupar els nacionalismes i respectar-los. Crec que, els problemes del món, els hem de resoldre entre tots el països o no els resoldrem.

P.-¿Creu que hi ha cap relació especial amb els sindicats camperols de la resta dels Països Catalans?

R.-Indubtablement. I això és per llei natural. Per exemple, nosaltres en la Coordinadora Estatal quasi sempre coincidim en més d'un seixanta o un setanta per cent dels temes amb catalans i balears. Però això és natural, perquè tenim la mateixa visió, perquè els problemes agrícoles ens afecten d'una manera semblant. No crec que cap cosa passe perquè sí. Em pense que tot respon a una realitat. Com a anècdota, puc contar-te que en alguna coordinadora estatal

ens han dit que és que som tots uns fenicis.

P.-Finalment, ¿quina gent és la que està interessada en el fet que no tire avant la Unió?

R.-En primer lloc, la gran propietat espanyola, sens dubte, i, després, també, uns interessos de tipus polític de gent que no ha tingut una visió clara de la política del camp. Nosaltres hem aconseguit que molta gent del camp, que

sempre ha estat de dretes, haja acceptat les idees progressistes i democràtiques. I això no ens ho han agraït, a pesar que els ho hem fet veure; però com que no hem acceptat unir-nos a l'UPA (Unión de Pequeños Agricultores), perquè això trencaria la nostra independència política i ens convertiria en un sindicat de més o menys dependència socialista, sembla que els ha pegat malament. Ells sabran...

«Sóc nacionalista, però no en grau superlatiu»

Jordi Vicent

Una vida difícil

«Jo sóc un home que vaig tenir la desgràcia, si es pot dir així, de nàixer rebel, revolucionari...» una lleu humanitat aflora als ulls d'Eugeni Pertegaz, mentre comença a parlar de la seua vida. Ho fa mirant al lluny, a la serra Calderona, com si d'allí hagués de venir la resposta.

Nascut a Bétera (el Camp de Túria), l'any 1912, Eugeni Pertegaz anà a escola fins als tretze anys, en què començà a treballar la terra. Atret de ben jove per les idees progressistes, participà ja activament en les eleccions del 1931 i fundà a Bétera les Joventuts Socialistes —de les quals fou primer secretari general— i el PSOE, en l'any 35. Partidari de la unificació dels socialistes,

ingressa en les Joventuts Socialistes Unificades i, a partir d'aleshores, la seua activitat política es lligarà al Partit Comunista, en el qual, malgrat tot, no arribarà mai a militar.

Capità de l'exèrcit republicà, lluità durant la guerra en el front del centre i escriví dos llibres de temàtica militar. Empresonat poc abans d'acabar la guerra per la «Junta» de Casado, passà després tretze mesos al camp de concentració de Portaceli, i onze més en la presó Model de València, on torna a ingressar l'any 1946 acusat de «col·laboració amb el maquis i organització del Partit Comunista». A l'eixida de la presó, s'allunya de tota activitat política i es dedica a treballar de sol a sol per traure

avant la seua família. «Estàvem molt marcats i no podia ser d'una altra manera.»

S'allunya del PC durant la transició, ja que considera que «no podia estar d'acord amb la despersonalització del PC, que sempre havia dit que era l'avantguarda de la classe treballadora i que quan tornà a la llum pública es

dedicà a intentar ocupar una àrea que no és la seua. Vaig pensar que això, a més d'una despersonalització —per no dir-ne alguna de més grossa—, era un greu error polític.»

Membre de la Unió de Llaauradors i Ramaders del País Valencià, des dels primers moments de la transició, va ser nomenat president l'any 1977.